

системи пропонується започаткування відповідних інтегральних коефіцієнтів, зазначених вище, а також інших, не передбачених форматом цієї доповіді.

Список використаних джерел:

1. Харилло Карлос Х. Стратегічна логіка: Логічна основа розв'язання стратегічних проблем бізнесу / Пер. з англ.; За наук. ред. О. Б. Максимової. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2005. – 304 с.
2. Ха-Юн Чанг. Економіка. Інструкція з використання / пер. з англ. Андрій Лапін. – Київ : Наш Формат, 2016. – 400 с.
3. Аджемоглу, Дарон; Робінсон, Джейс. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності / Пер. з англ. Олександр Дем'янчук. – Київ : Наш Формат, 2016. - 440 с.
4. Шарма Ручір. Злет і занепад країн. Хто виграє та програє на світовій арені / Пер. з англ. Андрій Іщенко. – Київ : Наш Формат, 2018. – 408 с.
5. Україна. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Наказ № 1277 від 29.10.2013 р. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України URL : <http://www.me.gov.ua>.
6. Інтернет-ресурс Державної служби статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> та тисячі відповідей від ДСС та двадцяти семи її регіональних управлінь на офіційні електронні запити автора.

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ АСПЕКТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ¹

Омельяненко В. А., канд. екон. наук, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Одна з найбільш актуальних проблем сучасної економіки є підвищення її конкурентоспроможності за рахунок переходу на інноваційний шлях розвитку. Інновації, будучи найважливішим елементом конкурентоспроможності, дозволяють більш ефективно створювати конкурентні переваги.

Специфіка нинішньої ситуації в Україні та інших країнах, що розвиваються, полягає в тому, що в країні є значні фундаментальні інноваційні заділи й, у той же час, вкрай слабка їх орієнтація на комерційну реалізацію за допомогою сучасних механізмів трансферу технологій. Ці проблеми інноваційного розвитку загострюються стрімко зростаючим дефіцитом у держави та інших економічних суб'єктів фінансових ресурсів, що можуть бути спрямовані на реалізації інноваційно-інвестиційних проектів.

Важливо також відзначити, що ситуація на міжнародній арені стрімко змінюється, оскільки технічний прогрес приводить до радикальних змін держави та суспільства. З цієї причини уряду необхідно постійно удосконалювати процес

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за проектом № 0117U003855 «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України» та грантом Президента України за конкурсним проектом № 0118U005233 «Формування механізмів стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи» Державного фонду фундаментальних досліджень

регулювання, актуалізуючи нормативну базу та залучаючи інших інститутів інноваційної системи. Зазначений факт призводить до необхідності створення системи стратегічного аналізу інноваційної сфери, що дозволить підвищити ефективність рішень [1; 2].

В цих умовах загальну мету стратегічної аналітики інновацій можемо визначити як змістовний і формальний опис інноваційної системи, виявлення особливостей, тенденцій, можливих та неможливих напрямків його розвитку. Результатом стратегічного аналізу має бути системна модель інноваційної політики та середовища її реалізації. В рамках аналітики має здійснюватись порівняння намічених стратегічних орієнтирів та реальних можливостей, які можна реалізувати виходячи з впливу середовища, аналіз розриву між ними. Також проводиться аналіз можливих варіантів системного інноваційного розвитку та визначення стратегічних альтернатив.

На основі цього можемо визначити ключове завдання стратегічної аналітики інновацій, що полягає в системному аналізі провідних напрямків досліджень та інновацій і розвиток системи інформаційно-аналітичного забезпечення інституційної взаємодії по пріоритетних напрямках науково-технічної й інноваційної політики для адаптації кращого світового досвіду, вирішення завдань забезпечення ефективного вирішення соціально-економічних проблем, а також інтеграції учасників інноваційної системи у міжнародні наукові мережі та проекти.

Метою реалізації стратегічної аналітики інновацій є досягнення стратегічної інноваційної позиції країни, що визначається такими критеріями:

1) спільний розгляд внутрішнього та зовнішнього середовища, тобто інноваційного потенціалу та інноваційного клімату та являє собою стратегічне положення організації в інноваційній сфері;

2) рівень впливу інновацій на соціально-економічний розвиток;

3) рівень впливу інновацій на стан глобальної конкурентоздатності та геоекономічних позицій.

Вказані аспекти були відзначені і в доповіді Організації економічного співробітництва й розвитку (OECD), присвяченій розвитку науки, технологій і інновацій з фокусом на країни OECD (OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2016) [3]. У доповіді наводиться аналіз наявних мегатрендів, що впливають на науку, технології та інновації, технологічних трендів майбутнього, а також робиться висновок про їх вплив на траєкторії зміни державної інноваційної політики.

На перспективу 10-15 років у доповіді визначені наступні тренди державної інноваційної політики:

– розвиток підходу відповідальних досліджень і розробок (responsible research and innovation), зокрема й через розширення залучення громадськості у формування науково-технологічної політики та узгодження пріоритетів;

– ріст експериментування у формуванні науково-технологічної політики (design thinking and experimentation in policy formulation and delivery);

– зростаюча цифровізація науково-технологічної політики, у тому числі використання аналізу big data для проведення доказової (evidencebased)

політики;

– зміна механізмів консультування держави в області науково-технологічної політики (підвищення ролі big data; відкритості; залучення міжнародних експертів і т.д.).

В рамках реалізації визначених трендів державної інноваційної політики розглядаються індикатори по чотирьом основним напрямкам: розробка пріоритетів, розподіл бюджету та оцінка; механізми політичної координації; система взаємодії із зовнішніми стейкхолдерами.

З практичної точки зору відомі цільові значення оцінки та фактичні рівняються з цільовими, а результат порівняльної оцінки є основою наступного циклу постановки завдання пошуку та вибору інноваційної стратегії розвитку. Таким чином, аналіз і оцінка інноваційної позиції є однієї зі складових стратегічного аналізу при виборі та реалізації інноваційної стратегії.

Аналітику міжнародної складової інноваційної політики пропонуємо розглянути згідно теорії Ансоффа [4], який розглядає комбінацію стратегічної активності та відкритості стратегічної позиції фірми. Відповідно відкритість системи визначають три взаємодоповнюючі критерії:

– сприйнятливість до змін у діапазоні від повного заперечення до самостійного проведення змін;

– прагнення до економічності (внутрішньої ефективності) залежить від різних можливостей, які можна розподіляти по-різному, зосереджуючи, наприклад, на внутрішніх операціях. В іншому випадку гнучкий стратегічний потенціал націлений на досягнення економічної ефективності в широкому змісті, тобто на забезпечення розвитку в майбутньому;

– рівень потенціалу системи перебуває в діапазоні між закритою системою, яка індиферентна до оточення, і повністю відкритою системою, високочутливою до стимулів зовнішнього оточення.

Відкритість в інноваційному вимірі можемо розглянути через «відкриті інновації» та інтернаціоналізацію. Зокрема, у Заключному звіті незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України [5] відзначається, що доцільно використовувати двосторонні договори науково-технічного характеру між Україною та іншими країнами як основу для підготовки спільних проектів, до яких будуть залучатися українські дослідники. Загалом, політика інтернаціоналізації інноваційної діяльності має бути узгоджена з національними пріоритетами та стратегіями.

Відтак в міжнародному вимірі стратегічна аналітика має бути спрямована на вирішення наступних завдань:

1) проведення аналізу кращого досвіду країн по передових напрямках роботи у галузі науки, технологій і інновацій;

2) підготовка інформаційно-аналітичних матеріалів для вироблення стратегічних урядових рішень;

3) розробка проектів нормативно-правових актів відповідно до вимог інструментів, стратегій та кращих практик;

4) збір, аналіз і підготовка статистичних, наукометричних і аналітичних даних по науці, технологіям та інновацій;

5) розробка рекомендацій, змістовних і фінансово-економічних обґрунтувань по включенню країни в нові міжнародні проекти в області науково-технічної та інноваційної політики.

Таким чином, у сучасному світі успішність системи управління інноваціями в значному ступені є визначальним для майбутнього країни. Тому значення обґрунтованості стратегічних рішень зростає багаторазово, що й вимагає розвитку системи стратегічної аналітики.

Список використаних джерел:

1. Омеляненко В. А. Концептуальні основи аналітики інноваційного компоненту національної безпеки // Економічний форум. 2017. №4. С. 38–43.
2. Omelyanenko, V. A. (2016). General context of economic and legal reforms international comparative studies (example of innovation development). Economic Processes Management, 3. Retrieved from: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2016_3/epm2016_3_8.pdf
3. OECD (2016). Science, Technology and Innovation Outlook.
4. Ансофф И. Стратегическое управление Москва: Экономика, 1989. 303 с.
5. Заключний звіт незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України. – Люксембург: Відділ публікацій Європейського Союзу, 2017.

ЄДНІСТЬ І СУПЕРЕЧНОСТІ СПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ У СУЧАСНОМУ ОПОДАТКУВАННІ

*Островський І. А., канд. екон. наук, доцент, Валінова В. Л., студентка,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Проблема ефективності й справедливості в податковій політиці виражається в дилемі між фіскальним навантаженням і стимулюванням економіки. Чим більше фіскальне навантаження, тем менше умов для економічного розвитку, тому поряд з фіскальним навантаженням у будь-якій сучасній податковій системі існують стимулюючі інструменти.

Такими інструментами є, зокрема, податкові пільги, що представляють собою будь-які відхилення від існуючих правил оподаткування у бік поліпшення становища платника податків порівняно з іншими, зокрема, через податкові ставки.

Здавалося б, чим більше податковий тягар, тим гірше інвестиційний клімат, але з іншого боку, бюджет, будучи механізмом генерування попиту, акумулює кошти для фінансування економіки. Залежно від того, що виступає об'єктом оподаткування та які витрати фінансуються за рахунок податків, змінюється і мотивація, і ефективність.

Наприклад, якщо більше податкове навантаження припадає на більш забезпечених осіб, то кошти, що вилучають у вигляді податків, спрямовують на стимулювання економіки, від чого виграють не тільки менш забезпечені, але разом з ними й більш забезпечені, оскільки економічний розвиток сприяє їхньому добробуту тією самою мірою. Навпаки, недостатнє оподаткування